

Gyulafehérvári Hírlap

POLITIKAI HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Szerkesztőség: Alvinczi-utca 7. Telefonsz. 15,
hova a lap szellemi részét illető közlemények
küldendők.

A lap előfizetési ára: Negyedévre 3 K. Félévre 5 K.
Egész évre 8 K. Egy szám ára 20 fill.

Felelős szerkesztő:

DR. VIZSOLYI MANÓ.

Kiadóhivatal: Papp György könyvnyomdája,
hova a lap hirdetési részét illető közlemények
küldendők.

A hirdetések közlési díja megállapodás szerint.
Nyílttér sora 50 fillér.

Indusztriálódjunk!

Irta: Dr. Demény Henrik.

II.

Csupán az őstermelő és a nagyiparos ama két produktív nagy tényező, amely a háborús és a háboru utáni közterhek fokozatos viselésére alkalmasnak látszik.

Városunk őstermelői ellen tudtommal nem lehet panasz, elég okzerű gazdálkodást folytatnak és ha a termelést belterjesebbé és intenzívebbé teszik még, képek lesznek magánérdekeik mellett a közérdeket is kellően szolgálni.

A nagyiparos sokat produkál, sokat dolgozik és szépen keres. A háboru után még nagyobb feladatok várnak a nagyiparra. Dolgozni, keresni fog és az ország egyik legjobb adóalanya lesz a nagyiparos.

Csak hogy városunk, ugyszólván, teljesen nélkülözi a nagyipart. Félkezem öt ujjá is sok, hogy városunk nagyiparosait, gyárosaikat azokon felsorolhassam.

Pedig városunk földrajzi fekvésénél, történelmi multjánál fogva szinte praedestínálva van arra, hogy Erdély ipari gőcpontja legyen.

Erdély kiaknázatlan és temérdek kincsei itt kell, hogy feldolgozást nyerjenek! Erdély nagymennyiségű nyersanyaga az itt építendő számtalan gyárban kerüljön feldolgozásra!

Városunk fiatal, munkás és ambiciózus vezetősége, városunk jövő sorsát szíven viselő tanácsa a legnagyobb lelki örömmel fogadja a gyáralapítási terveket, kész a legmesszebb menő hatósági segédkezet nyújtani a gyáralapítóknak, hogy ezt az ősrégi várost széppé és hatalmassá s lakosságát boldoggá és gazdaggá tegye.

A szép és magasztos célt azonban csak úgy érhetjük el, ha városunk pénzügyi intézetei és a főlős tőkékkel rendelkező polgárai összeállnak, pénzeiket ipari vállalatok létesítésére fordítják és ez által lehetővé teszik, hogy számos család és rokkant katona kenyérhez jut, a befektetett tőkéjük gyönyörűen kamatozik, az állami és városi adók teljes kielégítést találjanak és a város forgalma naggyá és széppé tétele egyre emelkedhetik.

A város képviselőtestülete megsza-
vazta a vízvezeték és csatornázást, új,
nagy kórház, polgári iskola, új városháza
építendő, évtizedes mulasztásokat kell pó-
tolni, milliók kellenek e tervek keresztül-
viteléhez. A háboru még ennél is nagyobb
áldozatokat írog városunk lakosságától kö-
vetelni s mi tétlenül, összetett kezekkel
várjuk ezen időket, nem teszünk semmi-
féle előkészületeket az említett kereseti
források, gyárak létesítésére!

Az egész világot bámulatba ejtette
Németország csodás ereje és hatalma.
Már pedig ezen hatalmas ereje nagy kul-
turája mellett első sorban ipari vállalatok-
ban való gazdagságában rejlik.

Ha mindnyájan tömörülünk, össze-
tartunk, főlős pénzeinket városunkban
létesítendő nagyipari vállalatok gyáralapi-
tási céljaira fordítjuk, a mellett hogy saját
tőkéinket is jobban kamatoztatjuk, a köz-
érdeket is előmozdítjuk s a város és en-
nek lakossága elég erős lesz ahhoz, hogy
a háboru követelményeinek s a háboru
után reánk váró feladatoknak minden te-
kintethen megfelelhessünk.

Alsó-Fehér vármegye közigazgatási-bizottsága

február hó 14-én tartotta rendes havi ülést
Szász József főispán elnökle alatt.

Elnöklő főispán a gyűlést megnyitja és be-
mutatja dr. Votisky újonnan kinevezett tan-
felügyelőt.

Az *alispáni jelentés* kiemeli, hogy a köz-
igazgatási ügymenet rendes. A *főjegyző* előter-
jesztésében a hadi szolgáltatási térítési ügyek-
ről tesz említést, előterjeszti a közigazgatási-bi-
zottság félévi jelentését és bemutatja Torda-
Aranyos vármegye közigazgatási-bizottságának
átiratát a vasuti személyforgalom tárgyában.

Dr. Dobozzy Vilmos vm. főorvos jelentését
a következőkben teszi meg:

A közegészség a lefolyt január hónapban,
a mult év megfelelő időszakához viszonyítva
kedvezőnek mondható, amennyiben a heveny
fertőző betegségekben megbetegedettek száma
75 tel, a halálozásoké 250-nel kevesebb. A szü-
letések száma pedig 15-tel több volt, mint az
1916. januárban!

Hosszu idő óta most történt meg elő-
ször, hogy egyes városokban és járásokban a
születések száma meghaladta a halálozások szá-
mát, ami nem annyira a születések nagyobb

számának, hanem a halálozások kisebb számá-
nak tudható be.

A tövisi járás kivételével, honnan a je-
lentés még nem érkezett be, élve született 274,
halva 3 gyermek, meghalt 313 egyén. A népes-
ség e révenyi fogyása 39 lélek.

A heveny fertőző betegségek közül a kö-
vetkezők fordultak elő: A *roncsoló toroklob*;
a *hólyagos himlő* (Gyulafehérvár 2 eset); a
báránymimlő; a *kanyaró* (Gyulafehérvárt is);
a *hasihagymáz*; a *vérhas*; a *szamárhurut*;
a *járványos fültömírgylob*.

A felsorolt heveny fertőző betegségekben
megbetegedett összesen 246 egyén, akik közül
meggyógyult 144, meghalt 27, e hó végén ápo-
lás alatt maradt 75.

A himlőoltás a vármegye egész területén
folyamatban van, előreláthatólag márczius hó
végén be lesz fejezve. Gyorsabb lebonyolítása
érdekében egyes járásokban orvosnővendékek
kiküldését kérték, akik működésüket már meg-
kezdték.

Az egészségügyi vizsgálatok (Gyulafehé-
rvárt is két szállodában és a szegényházban) ál-
talában kielégítő eredménnyel tartattak.

Szemvizsgálatok is végeztek; tracho-
más nem találtatott.

A megyei közkórház betegforgalma a kö-
vetkező volt:

1916. december 31-én a kórházban ápo-
lás alatt maradt 73. 1917. januárban felvé-
tetett 65, gyógykezeltetett összesen 137 beteg.
Ezek közül gyógyult 45, javulatlanul elbocsájta-
tott 9, gyógyulatlan 3, meghalt 2.

Összes fogyaték 59 egyén. Január hó vé-
gén a kórházban ápolás alatt maradt 79 beteg.
A fogyatékbba jött 59 egyén, ápolás napjainak
száma: 2161.

Baj van a dohánynyal.

A sok mindenféle hiány és nélkülözések
tisztas száma a közelmúlt hónapokban ujból
gyarapodott. Ezuttal a dohányjövédéki cikkek
léptek be a hiányzó közszükségleti áruk sorába,
ugy, hogy a fehér holló se ritkább, mint az a
szenzáció-számba menő eset, ha az ember az
itteni nagytőzsdében hosszas várakozás és a to-
longás minden torturáján keresztül, nagy ne-
hezen egy kis füstölőnivalóhoz juthat. A dohány-
inség akkora, hogy valahányszor a dohány-
nagytőzsde rendelkezései megérkeznek, a közön-
ség valósággal *oström alá fogja a trafikos
boltot és szuronyos csendőröknek kell fé-
kentartani a dohányra éhes tömegeket*. E
visszás jelenségeket észlelve, megkérdeztük *Fuchs
Nándort*, a nagytőzsde tulajdonosát, hogy volta-
képpen mi az oka ennek a mizerábilis hely-
zetnek. Kérdezősködésünkre azt a felvilágosítást
kaptuk, hogy egy nemrégiben kiadott *pénzügy-*

miniszteri rendelet értelmében a helybeli nagytőzsde dohány-árujának aránytalanul nagy részét kénytelen a kistőzsdéseknek kiadni. Így a legutóbbi dohányrendeléseknél is két nap alatt mintegy 20,000 korona értékű dohányárut adott át a helybeli nagytőzsde a hozzája utalt kistőzsdéseknek. Ezzel szemben az említett pénzügyminiszteri rendelet szerint a nagytőzsde csak hetenkint 300 K értékű dohányjövédéki cikket adhat el közvetlenül a fogyasztóközönségnek, ami olyan kis mennyiség, hogy az egy fél óra alatt elfogy.

Eddig a Fuchs felvilágosítása!

Ez a felvilágosítás azonban egymagában nem deríti fel a helyzetet, merthízen ezek után még mindig azt mondhatnók, hogy a kisárusoknak kiadott 20.000 K. értékű dohányáru ugyanis csak a nagyközönséghez jut és így csillapíthatja az annyira heves dohányínséget.

Amde nem így áll a dolog! A kistőzsdések legnagyobb része ugyanis a környékünkbeli falvakban lakik s különösen ezek legtöbbje, de a városunkbeli kistőzsdések is néhány kivétellel, cserekereskedést űznek a dohányossal s ezért dohányjövédéki cikkekhez jóformán csak az juthat, akinek érte cserébe adni való teje, tűzifája, szénája, szalmája, baromfia, tojása, buzája, kukoricája vagy más ilyen nélkülözhetetlen terméke van. Persze a városi közönség legnagyobb része ilyesmivel nem rendelkezik s éppen ezért vagy csak nagyon ritkán és igen kevés, vagy egyáltalán és semmiféle dohányhoz se tud jutni.

Sajnos, ez igen kellemetlen szituáció, merthízen a dohány, akár az étel, oly nehezen nélkülözhető cikk annak, aki rászokott. S még sajnósabb, hogy a jelenlegi rendszer mellett semmi kilátás arra, hogy a közönség javára a viszonyok megváltozzanak.

Pedig nézetünk szerint könnyű volna segíteni ezeken az anomáliakon, csak egyszer tekintetbe kellene venni illetékes helyen azt, hogy a fennebb ismertetett pénzügyminiszteri rendeletnek csak a fővárosban s legfeljebb még egy-két nagyobb olyan városban van értelme, ahol felelő számmal vannak a szó valódi értelmében vett kistőzsdések, vagyis olyanok, a kik nem mellékesen a vegyes-, fűszer-, vas- vagy más kereskedők mellett, hanem főként, sőt kizárólagosan foglalkoznak a dohányjövédéki cikkek árusításával. Az olyan helyeken ellenben, mint Gyulafehérvár és környéke is, ahol a kistőzsdés csak azért szerezte meg a dohányjövédéki cikkek kicsinyben való elárusítására engedélyét, hogy ezzel a maga tulajdonképeni keresetét adó fűszer- vagy más milyen üzletébe szoktassa a közönséget, a rendelet célját-tévesztett s nemcsak hogy nem szolgálja, de egyenesen sérti a közönség érdekeit. Felette üdvös és kíváncsú volna tehát, hogy a pénzügyminiszter ur kérdéses generális rendelkezése alól egyes nagytőzsdékre kivételeket tegyen s e kivételek között legyen a gyulafehérvári nagytőzsde is.

fogyasztás a gyulafehérvári közönség részére minél előbb lehetővé tétessék és hogy az erre vonatkozó fizetési kötelezettség kellőképpen rendeztessék.

4. A kötendő szerződés tárgyalása alkalmával Gyulafehérvár képviselői a nappali áramfogyasztás iránt azon érveléssel nem érdeklődtek, hogy az Gyulafehérvár városában szerepet nem is fog játszani. Ezért hiányoznak a szerződésből a nappali áramszolgáltatás folytonosságát biztosító mindenütt szokásos kikötések. Mindenki örömmel látja, hogy Gyulafehérvár városában a nappali áramszükséglet és ennek érzékenysége tekintetében a viszonyok mennyire változtak. Gyulafehérvár vezetősége ennek dacára az „ideiglenes állapot”-ot nem látja alkalmasnak arra, hogy a szerződés kellő módon kiegészítettessék.

5. A kötendő szerződés tárgyalása alkalmával Szászsebes a befektetendő tőke nagyságára való utalással igényelte, hogy a Gyulafehérvár által önként felajánlott és az akkoriban saját üzemjelentései szerint kizárólag csakis világítási célokra elkelt árammennyiségnek megfelelő 23000 kor. minimális összegben felül a nappali áramfogyasztás révén még külön 5000 koronát garantáljon. Gyulafehérvár képviselői ezt az utóbbi garanciát a fenti 4. pont alatt kifejtett álláspontjuknak megfelelően nem vállalták, de biztosították Szászsebes városát, miszerint mindent meg fognak tenni, hogy a nappali áramfogyasztás lehetővé váljék, hogy Szászsebes minél előbb juthasson ezen nem garantált 5000 korona évi bevételhez is és azt az ígéretet a szerződés megkötése után 1914. évi október hó 28.-án Szászsebes sürgetésére megújították. Ebből nézeteltérések keletkeztek, melyek tisztázása mindeztideig nem sikerült.

6. Szászsebes számadásaiból bárki meggyőződhet arról, hogy a Sebes árja, mely a szászsebesi villanytelepet hajtja, nem egy fillérbe sem, hanem a háború kitörése óta igen jelentékeny módon fokozódott sok ezer koronába kerül.

7. A kölcsönös egyetértésben megállapított „ideiglenes állapot” tartama alatt Gyulafehérvárnak áramvétel tekintetében teljesen szabad keze van. A szászsebesi áramot igénybe veheti vagy igénybe nem veheti. Ebbeli jogát Szászsebes mindenkor respektálta és Gyulafehérvár több ízben élt is azon jogával, hogy áramszükségletét nem Szászsebesről, hanem más helyről fedezze.

8. A szerződés 11. §-a szerint Gyulafehérvár köteles a saját villamos művében létező gépeket állandóan üzemképes állapotban tartani arra a célra, hogy Gyulafehérvár árammal akkor is ellátható legyen, mikor Szászsebes saját gépeivel bármilyen okból áramot nem szolgáltat. Február 16.-án kétségtelen megállapítást nyert, hogy Gyulafehérvár ebbeli kötelezettségét megszegt a hadviselés érdekeire való tekintet nélkül.

9. Mult év augusztus 17.-én Szászsebes a következő átiratot intézte Gyulafehérvárhoz: „Ez alkalommal van szerencsénk — miután a téli idény küszöbén állunk — becses figyelmébe ajánlani a m. kir. miniszteriumnak az ásványolaj felhasználásának korlátozása tárgyában 1916. évi május hó 17.-én kiadott 1371.—1916. M. E. számú rendeletét, valamint a szénszükséglet idejébeni fedezésére vonatkozólag a nagyszebeni cs. és kir. katonai parancsnokság részéről f. évi július hó 22.-én 255000. sz. a. kiadott köriratát. Megállapítást nyert, hogy Gyulafehérvár ennek dacára elmulasztotta a kellő előkészületeket megtenni és így most februárban nem volt abban a helyzetben, hogy a saját maga iránti kötelezettségét épűgy teljesíthesse,

Komplikálódik a villanyügy.

A szászsebesi polgármester levele a Gyulafehérvári Hírlaphoz.

A Gyulafehérvári Hírlap 1917. évi február hó 14-én megjelent 7. számában „Kavarodás a villany körül” főcímmel részletesebb cikket közölt, amelynek visszhangja támadt. Nevezetesen folyó év február hó 21.-én kézhez vettük a szászsebesi polgármester szerkesztőségünkhöz intézett levelét, melyet a hírlapírói morál és az „audeatur et altera pars” örökérvényű parancsa értelmében, tehát az igazság érdekében, teljes terjedelműleg és szósz szerinti szövegében itt közreadunk:

„Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Szerkesztő ur szíves volt az iránt intézkedni, hogy a „Gyulafehérvári Hírlap” folyó évi 7. száma posta útján nekem is megküldessék. Bizonyára nem tévedek, ha ezen szíves figyelemben felkérést látok arra, hogy „Szászsebes” nyilatkozzék az u. n. „villany-ügy”-ben; készséggel eleget teszek ezen felkérésnek; azonban nem szándékozom hírlapi polémiába bocsátkozni, hanem szorítkozom a következő tények megállapítására:

1. A hivatalos iratok igazolják, miszerint Gyulafehérvár ügykezelése okozta azt, hogy az áramszolgáltatásra vonatkozó szerződés kormányhatósági jóváhagyása oly későn következett be, hogy egyfelől a háború és másfelől a háború kitörése folytán 147500.—1914. szám alatt kibocsátott országos érvényű kormányrendelet olyan akadályokat gördített a szerződés megvalósításának útjába, melyeket mai napig sem sikerült egészen elhárítani. Szászsebes azáltal, hogy mégis sikerült neki a tervbe vett munkálatokat megkezdeni és annyira előre vinni, hogy a szénhiányban szenvedő Gyulafehérvárnak — vezetősége könyörgésére — még teljesen el nem készült, és meg nem collaudált technikai berendezésekkel segítségére siethetett, Gyulafehérvárnak oly rendkívüli szolgálatot tett, melyet csak azon részrehajlatlan ember képes kellőképpen mérlegelni, ki a jelzett nehézségeken

külön figyelemre méltatja a gyulafehérvári villanytelep háború előtti és mostani mérlegét és a ki csak kicsit is gondolkozik afölött, hogy ezen mérleg minő képet mutatna most, ha Szászsebes nem siethetett volna segítségére. Szászsebes őszintén örvend annak, hogy a szomszédos testvérvárosnak ily eredményes módon segédkezet nyújthatott.

2. A háborúnak köszönhetjük tehát, hogy Szászsebes nem jutott abba a helyzetbe, hogy mindazon technikai berendezéseket létesíthesse, melyek elengedhetetlenek a kötelező áramszolgáltatás megkezdésére és elvállalására, miről Gyulafehérvár kiküldöttje annak idején a helyszínen személyesen meggyőződött. Ezért Szászsebesnek nem állott és nem áll módjában Gyulafehérvárnak tudtul adni, hogy mindennel elkészült és a kötelező áramszolgáltatást megkezdi és ugyancsak ezért a szerződés teljes egészében érvénybe még nem léphetett és belátható időn belül nem is léphet. Ez kölcsönös egyetértésben írásban loyális megállapítást is nyert oly formán, hogy fennforog a két város között egy „ideiglenes állapot”, „a szászsebesi áramszolgáltatásnak a szerződés értelmében való formai és végleges megkezdéséig”.

3. „Megpumpolás”-ról természetesen soha szó nem esett; arra szükség nem volt; annyira nem, hogy Szászsebes fennálló hátralékos követeléseit sem volt kénytelen behajtani Gyulafehérvártól, megelégedvén azzal, hogy annak idején 8 %-os késedelmi kamatot fog kapni. Azonban igen is volt szó egyfelől arról, hogy az „ideiglenes állapot” tartama alatt a két szerződő fél vétke nélkül beállott rendkívüli viszonyok mérlegelésével a méltányosság érvényre jusson és másfelől arról, hogy a nappali áram-

mintahogy ezt tényleg megtette az 1914.—1915. téli időnyben.

10. A hideg tél beálltával a szászsebesi áramszolgáltatást a péterfalvai papírgyár számára véglegesen be kellett szüntetni; Szászsebes már hosszú idő óta teljesen nélkülözi az utcai világítást; a városi rendőrség közegei utasítást kaptak, szigorúan ellenőrizni, hogy a lakosság a világítást az elengedhetetlen minimumra redukálja. Megállapítást nyert, hogy Gyulafehérvárnak ezekből a kevésbé kellemes dolgokból a legutolsó napokig része nem volt, sőt, hogy dacára a február hó 16.-án és 17.-én a szerződésben előírt időben menesztett két rendbeli nyomatékos figyelmeztetésnek, olyannyira ragaszkodott a szokott rendes áramfogyasztáshoz, hogy február hó 17.-én este még motort is dolgoztatott.

11. Hogy Szászsebes mennyire tartotta szem előtt a hadviselés érdekeit, azt igazolja az illetékes gyulafehérvári katonai tényezőkhöz február hó 1.-én elküldött expressz levél és a február hó 17.-én feladott távirat.

12. Midőn a viszonyok szemmel láthatólag rosszabbodtak, Szászsebes vezetősége megkereste Gyulafehérvár vezetését, hogy a villanyügy kölcsönös megbeszélése végett Szászsebesre fáradozzék. A propositio helyesléssel fogadtatt. Napok után az az értesítés jött, hogy majd értesíteni fognak, hogy a kiküldöttek mikor fognak átjönni. Megint teltek napok, de a kilátásba helyezett értesítés nem jött; ennek helyébe azonban jött a szászsebesi villanytelepről az értesítés, hogy a gyulafehérvári kiküldöttek a meghívó szászsebesi vezetőség kerülésével egyenesen a villanytelepre érkeztek és onnan újból meghívásom figyelmen kívül hagyása mellett Szászsebesről megint eltávoztak. Becses lapjából értesülök arról, hogy a kiküldöttek fontos dolgot állapítottak meg Tény, hogy ennél is fontosabbat megállapítottak; azt t. i. hogy a „tilos a bemenet“ felirású ajtó részükre bejelentés nélkül is nyitva állott, tehát semmi éltitkolni valót nem rejtett. Pár nappal azután Gyulafehérvár vezetősége ígérte, hogy a gyulafehérvári bizottságnak Szászsebes városához szóló határozata letisztázása és expedálása iránt azonnal intézkedik. Megint pár napig türelem és azután újból érdeklődés a levél elmaradásának oka iránt. Válasz: A bizottság másként határozott, éppen ma íratott alá a belügyminiszterhez címzett panasz. Ehhez hozzáteszem, hogy Gyulafehérvár vezetősége 1916. évi július hó 26.-án el volt tökéltve arra, hogy a bíróság segítségét igénybe vegye és hogy ezt megelőzőleg Szászsebesnek azt ajánlotta, miszerint tétessék közös felterjesztés a belügyminiszteriumhoz azon vitás kérdés eldöntése végett, hogy Szászsebes köteles-e már a szerződés értelmében áramot szolgáltatni Gyulafehérvárnak. Tény az is, hogy Szászsebes ez ajánlathoz nem járult és pedig azért nem, mert ezt magánjogi kérdésnek tekintette és mert tekintettel volt a szerződés 21. §-ára, melyben a szerződő felek abban állapodtak meg, hogy per esetén a törvényszerint illetékes bíróság legyen hivatva ítélni.

Ha még kifejezést adok azon meggyőződésnek, miszerint előbb-utóbb Gyulafehérvár városa mégis csak alkalmat fog nyújtani annak bebizonyítására, hogy kölcsönös érdekek kockáztatása nélkül egyetlen rövid közös tanácskozáson megtalálhattuk volna az utat, melyen a becses lapjában leírt tarthatatlan helyzet teljesen kikerülhető lett volna, dacára annak, hogy Gyulafehérvár vezetősége a gyulafehérvári villanytelep gépeinek állandóan üzemképes álla-

potban tartása szerinti szerződéses kötelességét megszegte, felsoroltam a tények azon részét, melyek a cikkiró által apostrophált szászsebesi „Savigny“-k és a szászsebesi „kincstári lord“ emelt fővel állanak a felettes hatóságok és a gyulafehérvári mélyen tisztelt közönség előtt.

Teljesen egyetértek cikkiróval, ha azt kiáltja, hogy: „Tessék rendet teremteni! — Permánens, intenzív áramot kérünk!“

Fogadja igen tisztelt Szerkesztő ur, kiváló tisztelettem őszinte nyilvánítását.

Szászsebes, 1917. évi február hó 18. án.

Schöpp

polgármester.

Eddig a levél! E levélhez — legalább ez idő szerint — nincs mit mondanunk. Ellenben van szavunk villanyügyi-bizottságunkhoz és képviselő-testületünkhöz, melyeket felhívunk, hogy a leg-sürgősebben és a legprecízebben tisztázza: igazak-e azok a tényállások, melyeket a szászsebesi polgármester imént közölt levele tartalmaz? A közérdek követeli meg, hogy tisztán lássunk! Mert ha a közölt levél tényállásai igazak, akkor itt súlyos hibák történtek, amelyeket megtorlás nélkül hagyni nem szabad s nem engedhetünk.

H I R E K.

Tegezödünk.

Manapság, midőn minden második ember az orrát a rendesnél legalább is három fokozattal magasabban hordja, a tegeződés terén neveltségességig menő visszás állapotok vannak szokásban. És, sajnos, nem az alsó, hanem éppen a szellemi arisztokráciát képviselő tanult osztálynál. Napról-napra tapasztaljuk, hogy az említett társadalmi osztály tagjai, — főleg a fiatalabb generációhoz tartozók, — a ritka kivételt leszámítva, mindenféle kétes és műveletlen alakokkal ösztetegezödnek. Hogyan jut ahhoz egy agens-féle ember, ki néhány évvel ezelőtt a hordárság tisztos mesterségét űzte, hogy ügyvédekkel, orvosokkal, mérnökökkel és tanárokkal stb. ösztetegeződjék? Nem is szólva e brancs pénz-, ékszer-, szén- és Isten tudja miféle ügynökök egész légiójáról, kik, — főleg a vidéki kisebb városokban, — a honoráciorok egész seregével ösztetebrudereznek. Hiszen a demokrácia, nyájasság mind igen szép dolgok, de a gyakorlatban valóban nagyon visszatetsző az, midőn holmi tróger- avagy kifutó sorból alig kitápaszkodott analfabéta alakok mindenkit letegeznek. „Suba-subával, guba-gubával“ — mondja a magyar példabeszéd. Sehol nincsen annyira helyén ez a közmondás, mint ennél a témánál. Nem akar ugyan a mi fejünk a másé helyett fájni, de a lapoknak hivatásos kötelessége minden felmerült társadalmi visszasságot ostromozni, közöttük az effajtaakat is, mivel ez a társadalom intelligenciájára nézve — mely vezetni van hivatva — a tekintély kérdése. Következésképp: az ilyen kóros kinövéseket okkalmóddal gyomlálni és irtani kell.

Körülönbőség tekintetében is igen épületes dolgokat látunk e téren. Aki gyakorta nyilvános helyen — teszem azt kávéházban — megfordul, nevető idegeit gyakran erős próbára teszi. Különösen akkor, mikor hallja, hogy 21—22 éves gyerekifjember a vadidegen 72—75 éves aggastyánt letegezi. Hát aztán ez mire való? Hol marad az az erkölcsi törvény: „Tiszteld az aggkort“? Sajnos, az ilyen esetben nem mindig a fiatalabb, hanem többnyire az öregebb a hibás. Mert az izetlenkedő és makacs ifju tegeződővel szemben a „hátrább az agarakkal!“ példaszónak alkalmazása igen okos és helyénvaló dolog volna.

Érthetetlen az is, hogy férjes nők miért tegezödnek vadidegen férfiakkal? Pedig ez az abuzus manapság — sajnos — éppen a legjobb körökben nyert polgárjogot. Pedig e ferde szokás nemcsak illem, hanem talán erkölcsi szempontból is kifogásolható. Mert kérjük szeretettel, tegeződjék a férj a feleségével, a rokon a rokonnal nemre és korra való különbség nélkül; de nem vadidegenek.

A tegeződésre nézve különben általános érvényű illedelmi szabályokat igen bajos felállítani. De annyit mégis ki lehet mondani, hogy tegeződjenek az egyivásuak, az egysorban levő pálya- és szaktársak; de soha sem olyanok, kiknek miveltségük és foglalkozásuk között áthidalhatatlan ür tátong; mert mind a két fél gyakorta igen kényes, sőt nevetséges helyzetbe kerül.

Különben minden józan és értelmes embernél a tiszta ész, a tapintat és az illemtudás fogja arra reáirányítani, hogy hol és melyik esetben van értelme az „ösztebruderezésnek“.

(U.)

— **Emlékezzünk hőseinkről!** Folyó hó 24.-én mult egy esztendeje, hogy a hazáért hősi halált halt *Mayer Jenő* tart. huszárhadnagyot, *Dr. Mayer Ödön* országgyűlési képviselő és neje: *bervei Jónás* Katicza idősebbik fiát, koweli ideiglenes sirhelyéből — hová az ugyanazon ezrednél szolgáló egyetlen testvére: Ákos hantoltatta el — hazahozták és hamvait a város osztatlan részvéte mellett a helyi izr. sirkerthben levő családi sirboltban helyezték örök pihenőre. A tragikus évforduló alkalmából nem mulaszthatjuk el, most — miután lapunk az időben nem jelent meg — hogy néhány szóval meg ne emlékezzünk városunk e hős fiáról, ki tetőtől-talpig kötelességtudó katona, jó bajtárs és alantasainak pártfogó jóakarója volt. Közszerepetben, közbecsülésben állott ugy felebbvalói, mint fiatal tisztársai, mint legénysége körében és a harcztéren, a legmostohább viszonyok között is, elpusztíthatatlan aranykedélyével felvidította és jókedvre hangolta a körében tartózkodókat. *Mayer Jenő* a részleges mozgósítás alkalmával vonult be ezredéhez Lugosra, ahonnan csakhamar a déli, majd rövid idő múlva az északi harcztérre került, ahonnan 1914. december végén súlyos gyomor-betegen jött haza. Rövid idő múlva gyógyultan újra az északi harcztérre sietett, résztvett a gorliczei áttörést követő forró, diadalmas harcokban, míg 1915. október 15.-én, egy borongós őszi délután, a Rokitná miúdig ködös ingoványai között, felderítő járőrszolgálat közben, több nagyon értékes felderítő hír közlése után, egy ellenséges golyó homlokán találta s beszédes ajkain megfagyott a mosoly, nemes szíve megszűnt dobogni. A megrendítő hirt ezredese — annak idején — külön levélben tudatta a mélyen sujtott szülőkkel, melyben kifejezést adott mély megilletődésének és annak, hogy *Mayer Jenő* mint derék, férfias, kötelességtudó katona ezredénél és a tisztikarban közkedveltségnek, általános szeretetnek és becsülésnek örvendett. A tragikus napon is — írta ezredese — oly bátran, elszántan és kiválóan viselkedett, hogy utólagosan legfelsőbb kitüntetésre terjesztette fel és az ifju hőst a hadiékítményes harmadosztályu katonai érdemkeresztrel a vitézségi érem szalagján tüntették ki, de — fájdalom — már csak halottaiban.

— **Népfölkelők sorozása.** Az 1872. év január hó 1. és 1891. év decz. hó 31. napja között született népfölkelők ujabbi pótszemléjét

városunkban f. év március hó 3. án fogják megtartani a városháza nagytermében reggeli 7 órától kezdődően. A szemlére jelentkező nép fölkelők száma 200 on felül van.

— **Kitüntetés.** Ritter Sándort, a gyulafehérvári 50. gyalogezred népfölkelő közvitézét, aki rövid két heti szabadságidő megszakításával már két éve egyfolytában az orosz s jelenleg az olasz fronton harcol, egy hólavina omolása alkalmával, mely őt magát is alá temette, két másik bajtársának életét mentette meg, mely tettéért felsőbb parancsnoksága a német vaskereszttel tüntette ki. A kitüntetett hős már régen birtokosa a II. osztályú ezüst vitézségi éremnek. Mindig örömmel regisztráljuk városunk fiainak kitüntetését, de annál bensőbb örömmel tesszük ezt jelen esetben, mert Ritter a háborút megelőzően hosszú éveken át lapunk nyomdájának vezetője volt s e minőségében élénk részt vett lapunk technikai előállításában.

— **A villanyügyben** megírtuk, hogy a tanács felterjesztést tett a belügyminisztériumhoz, táviratilag kérve intézkedését. A belügyminisztérium válasza folyó hó 20. án érkezett meg a tanácshoz, melyben egyelőre csak annyi foglaltatik, hogy a miniszter ur sürgősen vizsgálat tárgyává teszi a panaszt.

— **Nincs okmánybélyeg.** A világháború sok nyomorusága, sok „nincsen”-je: a só, a liszt, a fa, a cukor, a petróleum, a dohány, a levelezőlap stb. (kell-e még több „nincs”?) mellé újabbban megint egy közszükségleti érték-cikk: az okmánybélyeg sorakozott. Már napok óta sem a nagytözsdében, sem a bélyeget árusító kereskedőknél nem lehet megfelelő okmánybélyeget kapni. Az államkincstár magas bírság terhe alatt kötelezi a jogkereső közönséget, hogy beadványaira a bélyegtörvény rendelkezései szerint a bélyegeket röjja le, de — ugylát-szik — arról elfelejtett gondoskodni, hogy az ehhez szükségeltető bélyegeket a jogkereső közönség rendelkezésére bocsássa, ami a leglehetősebb helyzetbe juttatja az ezen értékezőket kereső közönséget. A bélyeghiány oka miatt kérdést intéztünk Krzyzewsky adótárnokhoz, aki azt válaszolta, hogy azért nincs okmánybélyeg, mert a rendelés dacára a bélyegek még nem érkeztek meg, de pár nap múlva már kaphatók lesznek.

— **A takarmányfélék árának maximalása.** Alsófehérvármegyére a takarmányművek maximális árait az alispán a következőkben állapította meg: széna métermázsánkénti árát 25 koronában; zab- és árpaszalma métermázsánkénti árát 8 koronában; buza- és rozsszalma métermázsánkénti árát 5 koronában.

— **Személyi-hir.** Deutsch Géza m. kir. honvédfőhadnagy, a signum laudis és az arany katonai érdemkereszt tulajdonosa rövid szabadságra a harcterről — hol közel másfél éve megszakítás nélkül tartózkodott — városunkba hazaérkezett.

— **Közelelmezési bajainkat** sirta el a képviselőtestület multkori közgyűlésén a képviselőtestület egyik érdemes tagja, s bizony alapos panaszai erős visszhangra találtak a legszélesebb rétegekben is. S ugyanakkor, mikor nekünk ilyen alapos panaszokra van okunk, azt olvassuk, hogy Brassó városában az ottani polgármester kezdeményezésére és a vármegye egész területére közelelmezési tanács létesítésével foglalkozik az alispán, aki ezzel a segéd-szervével megoldhatónak véli a közelelmezési zavarokat. Még feltűnőbb a lapoknak egy másik közleménye, amely azt mondja, hogy a székesfehérvári hatóság közzé tette a mult évi közelelmezési mérlegét, amely szerint a városnak a közelelmezés ellátásából 134,358 korona haszna volt, amiből a liszt hatóságilag történt kiosztásán 34,349 korona a haszon. E hírek úgy hatnak, mintha idegen országból jönnének, mert, amíg nálunk vért kell izzadni a polgármestertől a legutolsó polgárig mindenkinek amíg egy kenyérnyi lisztet juthat, addig Székesfehérvárott nemcsak megoldják a közelelmezés kérdését, de azon ezreket nyer a köztárgyon. — Boldog székesfehérváriak!

— **Körözesek.** A vármegyei hivatalos lap 15. számában olvassuk, hogy Molnár Samu városunk rendőrfőkapitánya a következő körözeseket teszi közzé: 1. A gyulafehérvári sétaterén egy fekete bőr pénzestárczát találtak. A tárczában kenyérgyegy s kisebb papirdarabok vannak s egy drb. 10 koronás, kettő drb. 2 koronás papírpénz és 1 drb. 20 filléres, összesen 14 kor. 20 fill. van. Kellő igazolás után tulajdonosa átvetheti a rendőrkapitányi hivatalban. 2. A Misesbacher-féle üzlet előtt egy fekete női kézitáska találtatott — 8 kor. 30 fill. készpénz és egy bevásárlási jegyzék tartalommal — folyó 23. án a petróleumkiosztás alkalmával. Tulajdonosa azzal köröztetik, hogy kellő igazolás után a tászkát a rendőrkapitányi hivatalban átvetheti. 3. A várban Nacs Gergely egy gazdátlan, körülbelül 6 hetes malacot talált. Tulajdonosa köröztetik azzal, hogy kellő igazolás után átvetheti a rendőrkapitányi hivatalban. — Csodálkozunk, hogy a rendőrség gyakorta azzal a kijelentéssel él, mikor lapunk kopogtat ajtaján, hogy nincs közleni valója, holott volna — uti figurae docent — a közönség számára, sőt érdekében is közlendője. Mert hiszen a nagy közönség a vármegyei hivatalos lapot nem olvassa, még létezéséről se nagyon tud, míg a helyi lapoknak összehasonlíthatlanul nagyobb a nyilvánosságuk.

— **„Indusztriálódjunk!”** címmel lapunk legutóbbi számai vezércikket közöltek dr. Demény Henrik, városunk közigazdasági élete egyik irányadó faktorának tollából. A cikkekre e helyen is felhívjuk olvasóink figyelmét, annál inkább, mert dr. Demény bennünket igen közelről érdeklő témával foglalkozik. Itt említjük meg, hogy dr. Demény is egyike azoknak, akik lapunk hasábjait gyakrabban felkeresni ígérték.

— **Lepecsételték a „Hermina” malmot.** A „Hermina” malmot a rendőrség tűzrendészeti szempontból már régebben felülvizsgálta s minthogy ott több kifogásolni valót talált, arra kötelezte a tulajdonost, hogy a hiányokat záros határidőn belül pótolja. Minthogy a határozat jogerőre emelkedett, a megkívánt pótlások azonban a kitűzött idő alatt se végeztettek el: folyó hó 19. én délután Gyulafy Albert városi rendőrtiszt egy rendőraliszttal kiszállt a helyszínre és a malmot ajtaját lepecsételte, hogy érvényt szerezzen a hozott határozat azon intézkedésének, mely kimondja, hogy a malmot jelenlegi állapotában tűz-veszélyes, azért üzemből nem tartható.

— **Sulyos csapás érte Grün Józsefet,** az alsófehérvármegyei főispáni hivatal irodavezető tisztét. Fia, Grün Sándor gyógyszerész ugyanis hosszas szenvedés után folyó hó 16. án életének 24. évében elhunyt. A mélyen sutjott apa iránt általános a benső részvét.

— **Az Uránia heti műsora.** Vasárnap, március hó 4. én színre kerül a Nordisk-film legújabb attrakciója: „Az igazi férfi”, dráma 3 felvonásban a közkedvelt Psylanderrel a címszerepben és „A kétlelkű asszony” című 3 felvonásos, ritka hatású társadalmi színjáték. A kiválóan ígérkező műsort ezuttal is a „Háborús Híradó” vezeti be.

Közigazdaság.

Tavaszi mintavásár Leipzigban.

A nagy német nemzet a háború harmadik évében is megmutatja erejét és termelőképességét a gazdasági téren is. Az ősrégi világvásárok világszerte a legjobb hírnévnek örvendtek, a „Leipziger Messe”-re a világ minden részéről sereglettek a kereskedők és iparosok. Az 1917. évi mintavásár március 5—10 napjain tartatik meg és amint az előzetes hírek közlik, a vásár még gazdagabb és változatosabb lesz, mint az előző években. Érdekes tudni, hogy az 1916. évi mintavásáron is 30,000 érdeklőt, közöttük 5000 külföldi vett részt. Minden kereskedőnek és iparosnak édeke a németek e nagy háborús erőfeszítését megtekinteni és esetleg ott összekötetéseket szerezni. A vásár megtekintésének megkönnyítés érdekében a vásárt rendező „Leipzigi Kereskedelmi és Iparkamara” minden le-

hető kedvezményt és könnyítést a német kormánytól kieszközölt. A látogatók a német vasutakon 50% kal mérsékelt vasuti jegyet élvezhetnek. A bevásárolt áruikat vámmentesen szállíthatják, a kiállítási területi díjnal is tekintélyes kedvezményt vehetnek igénybe, ezenkívül a rendezőség azoknak, akik előre bejelentik magukat, mérsékelt áru lakást biztosít a szállodákban, sőt a sok rendelettel korlátozott étkezési feltételeknél is a vásár látogatóit különös kedvezményben részesíti. **A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara különös figyelmébe ajánlja az érdekelteknek e kedvező alkalom felhasználását azzal a figyelmeztetéssel, hogy akik Leipzigba ki akarnak utazni, jelentkezzenek a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara iródájában, ahol a látogatókat bejelentik és részükre a szükséges igazolványokat megszerzik.**

Szerkesztőségi üzenetek.

(Kéziratokat nem adunk vissza és névtelen levelekre nem válaszolunk.)

Művészet. A Stern Rózsika kérésének tárgyalásával közgyűlési referendánk helyszüke miatt nem foglalkozhatott részletesen. Ha azonban Ön a részletekre is „nagyon kíváncsi”, ám szolgálhatunk ezekkel. A kis művész né tulajdonképpen 20 koronás „javítást” kért, ami a pénzügyi bizottságban „csak nehezen ment keresztül”. A tanács-propozíciója az volt, hogy ezt a javítást a háború tartamára szavazza meg a közgyűlés. A tanács magatartása azt a benyomást tette, hogy egyáltalában nem izlenék kevésbé az uzsonna-kávét, ha ez a javaslat el is buknék. A plénumban a kérdéshez főleg Rass és Fuchs szólott hozzá. Előbbi határozottan ellenezte a folyamodó kérésének teljesítését. Fuchs ellenben a legmelegebben pártolta a kis művész ügyét és rámutatott arra, hogy mint aki a legtöbb adót fizeti, elsősorban ő volna érdekelve a város kiadásainak emelkedésével, azonban itt egy olyan kulturális kiadásról van szó, amely egyenesen kellemetlen színben tüntetheti fel a képviselőtestületet, ha egy ilyen csekély összeg fölött — s a cél szem előtt tartásával — vitatkozni tud. Megcáfolta a Rass érveit s azt mondta, hogy azok az okok, amelyeket Rass álláspontjának begyőzésére elmondott, meg nem állhatnak. Fuchsnak Tamási nagyrépost sietett segítségére, aki hathatós közbeszólásban azt a nemes és a művészetekért lelkesülni tudó szívre valló proposíciót tette, hogy ne csak a háború tartamára, de mindaddi, amíg a kis művész kiképzése folyik, adják meg neki a havi 20 korona többletet. Mint tudja: így is határoztak.

157. sz. előfizető. A lapunk „Panaszkönyvében” megjelent levelet rosszul értelmezte. Az általában, tehát nem (és különösen nem kizárólagosan) a helybeli postáról szólott. Ellenkezően: a levél beküldője kisérő sorai-ban kifejezetten hangsúlyozta, hogy tekintettel kíván lenni Szentpéteri postafőnökre, akik mi is páratlanul előékeny tisztviselőnek ismerünk s azért hivatali ténykedéseit mindenkor legmelegebb szimpátiánk kíséri.

76—1917. sz. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. járásbíróság 1916. évi P. 3422—II. számú végzése következtében ügyvéd által képviselt Glück Rudolf gyulafehérvári lakos javára gyulafehérvári lakos ellen 1868 K s jár. erejéig 1917. évi február hó 3—5-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2661 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: vendéglői edények, ágyneműk butorok, kemenczék nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a gyulafehérvári kir. járásbíróság 1917.-ik évi Pk. 409. számú végzése folytán 1863 kor. 11 fill. tökekövetelés, és eddig összesen 65 kor. 60 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig adós volt lakásán Gyulafehérvárt az „Erzsébet” szállodában leendő megtartására 1917. évi március hó 12.-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi XL. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt, Gyulafehérvár 1917. évi február hó 22.-ik napján.

Szentmiklósy András
kir. jb. végrehajtó.

Nyomja és kiadja Papp György nyomdatulajdonos Gyulafehérvárt.